

„ÚPRAVA VEREJNÉHO PRIESTRANSTVA „POMNÍK PADLÝCH HRDINOV“
(verejná anonymná súťaž)

TEXTOVÁ ČASŤ

„POMNÍK PADLÝM HRDINOM **PATRÍ VŠETKÝM** OBETIAM VOJNY, KTORÍ
OBETOVALI SVOJE ŽIVOTY **ZA NAŠU SLOBODU**“

**„STROHÁ A VELKORYSÁ ARCHITEKTURA RÁMUJE PESTRÝ
A NEPREDVÍDATELNÝ ŽIVOT.“**

*Čo môže byť človeku väčšou poctou ako pokorne bojovať o lásku a slobodu?
Čo môže byť väčšou poctou mužom, ktorí nútení zúčastniť sa najextrémnejšej formy tohto
boja, obetovali aj to posledné, aby umožnili cestu hodnote, ktorá ich presahuje?
Čo viac môže tešiť takýchto mužov ako pohľad na radosť ľudí a detí, ktorí prichádzajú po
nich a aj vďaka ich obeť sa môžu tešiť z najcennejšieho daru, ktorým slobodný život je?*

Libretom súťažného návrhu je preto “PRIESTOR SLOBODY“.
Svojou jednoduchou čistotou a striednosťou tvorí veľkoleposť oslavy života a hrdinstva
v najušľachtilejšom čine sebakpresiahnutia. Slobodu - voľnosť poskytuje voľný priestor.
Všetko vzniká z ničoho. Sloboda pozostáva z voľby a zodpovednosti za svoj život – čo
konám a ako sa správam k svojmu okolitému prostrediu. Autori návrhu nechávajú možnosť
voľby slobodného užívania priestoru každému jednotlivcovi, rodine, skupine, mestu. Za cieľ si
kladú vytvoriť multifunkčný verejný priestor spĺňajúci súčasné užívateľské nároky aj
v pamiatkovom prostredí.

Návrh rehabilituje námestíčko očistením nánosov, ktoré zrkadlia vzťah ľudí k priestoru za
posledné desaťročia. Odstraňuje nekompozičné, či nevhodné dreviny (tuje zatieňujúce
pamätník, stromy oberajúce priestor o poobedné slnko, smrek, sice v zaujímavom had'om
kultivare, ale v slabej kondícii, hlohy, množstvo krovín) a architektonické prvky za hranicou
opotrebovanosti (dlažba a obrubníky, mobiliár, fontána a schodisko pri nej, nástupná časť
podstavca...).

Tvorí minimálnu architektúru verejného priestoru, pridáva mu na vážnosti i monumentalite
a podobne ako padlí hrdinovia preberá princíp sebakpresahovania. Poskytuje „nič“ ako
možnosť pre veľké množstvo činnosti.

Uvedomuje si unikátnosť miesta (v dolnej časti pamiatkovej rezervácie je jediným
s charakterom námestia, resp. voľnej plochy, s relatívne kvalitne zachovaným historickým
rázom a jediný verejný priestor s kvadratickou proporciou v meste celkovo), kladie si za cieľ
zvýšiť pozornosť okoloidúcich a to aj za cenu, že zámerne narúša súčasnú mierku
Kammerhofskej ulice (zabúdať na ohavnosť svetových vojen je oveľa viac mimo mierky).
Priestor definuje ako dve tretiny spevnenej dláždenej plochy pred monumentom a tretinu
zelené za vstupom do štôľne Glanzenberg. Ruší bariéru - parkovacie státi
na Kammerhofskej ulici a výtvarno-architektonickými nástrojmi vťahuje chodcov z korza
ulice do námestia. V jednej výškovej úrovni prepája a zjednocuje námestie s ulicou.
Odstraňuje trávnaté plochy, sice symetrizované na os pamätníka, ale nevyužitú, rozpačité a
kulisové. Sceleňuje pobytovú plochu typickou štiavnickou čadičovou dlažbou, len v podobách
v akej sa už v meste vyskytuje. Vznikajúcu homogénnosť a monotónnosť oživuje vodnými
prvkami. Jednoduché vodostreky inštalované priamo v dlažbe sú nositeľmi živelnosti
a lákavosti pre pobyt v priestore najmä pre rodiny s deťmi a mladých ľudí. Pre moment
pietnej slávnosti je ich možné samozrejme odstaviť.

Hornej tretine námestia (bližšie k penziónu Kachelman) ponecháva návrh „zelený charakter“ s
kvalitným trávnikom a vysokými drevinami v najlepšej kondícii. Výrazne ju však presvetľuje
a zámerne ju tak oberá o súčasný rozmer „verejnej toalety“. V pokojnom prostredí tak môžu
bezpečne tráviť čas rodičia s malými deťmi – vznikajú tu hracie prvky.

Prirodzenú hranicu medzi zelenou a väčšou dlaždenou časťou tvorí terasovité – amfiteatrálne sedenie, z ktorého je možné sledovať dianie na námestí. Návrh reflektuje prirodzenú morfológiu terénu a schodiskom ju upravuje len v malej miere. Jedná sa o čadičové kvádre s kompozične rozmiestnenými drevenými masívnymi hranolmi s nahrubo opracovaným povrchom – uberacím hobľom.

Návrh ďalej akcentuje vstup do štôlne Glanzenberg veľkorysým plytkým schodiskom šírky 4m, paralelným s Kammerhofskeou ulicou. V ryolitovej dlažbe analyticky prezentuje koľajnice, po ktorých sa v 16.-17. storočí vozila vyťažená ruda zo štôlne Glanzenberg do budovy Pacher. Bezpečné použitie frekventovaného chodníka pozdĺž Kammerhofskej ulice zabezpečuje zábradlím.

Parkovacie miesta, ak je nutné ich zachovať, presúva do spodnej (JV) časti námestia. Vzniká tu desať kolmo radených státí, výtvarne (zmenou dlažby) neodlíšených od zvyšku námestia. Rozhranie dopravnej funkcie a ostatného priestoru znázorňuje len lineárna zmena orientácie dlažby a lavičky, ktoré sú z dôvodu multifunkčnosti manipulovateľné.

Priestor v nočnej dobe osvetľuje viacero typov svietidiel. Bežné uličné lampy v Kammerhofskej ulici prispôsobuje kompozícii priestoru. Návrh nemení situovanie lúč na tribúne za sochou hrdinu, obnovuje ich a pre zvýraznenie nočnej iluminácie monumentu pridáva dva reflektory v úrovni dlažby, osvetľujúce sochu zo spodu.

Záver: Návrh má ambíciu z „parčíka pred partizánom“ vytvoriť plnohodnotný multifunkčný verejný priestor spĺňajúci súčasné nároky. Nepredurčuje mu len pietny, monumentálny charakter, práve naopak, dáva priestor aj živelným podujatiam: koncertom, verejným zhromaždením, remeselným trhom, či trhom poľnohospodárskych produktov. Veď *„čo viac môže tešiť mužov, ktorí prešli peklom boja, ako pohľad na radosť ľudí a detí, ktorí prichádzajú po nich a vďaka ich obeť sa môžu tešiť z najcennejšieho daru, ktorým slobodný život je.“*